

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25.09.1997, sp. zn. 2 Cdon 877/96, ECLI:CZ:NS:1997:2.CDON.877.1996.1

Číslo: 38/1998

Právní věta:

Rozhodnutí, jímž na základě závěru, že podmínky pro vydání rozsudku pro zmeškání nebyly splněny, odvolací soud rozsudek soudu prvního stupně zrušil, je rozhodnutím obsahově měnícím, a dovolání je proti němu přípustné.

Okolnost, že odvolací soud přezkoumal rozsudek soudu prvního stupně, ačkoli pro takový postup nebyly vytvořeny podmínky včas podaným odvoláním, nezakládá vadu řízení ve smyslu ustanovení § 237 písm. d) o. s. ř. ;*) je však jinou vadou než vyjmenovanou v § 237 o. s. ř., která je způsobilá přivodit nesprávnost rozhodnutí (§ 242 odst. 1 o. s. ř.).

**) ve znění účinném do 31. 12. 1995 (před novelizací občanského soudního řádu zákonem č. 238/1995 Sb.)*

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 25.09.1997

Spisová značka: 2 Cdon 877/96

Číslo rozhodnutí: 38

Číslo sešitu: 5

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Dovolání, Rozsudek pro zmeškání

Předpisy: 99/1963 Sb. § 153b odst. 1

§ 237 písm. d)

§ 242 odst. 1

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Krajský soud v Hradci Králové usnesením zrušil rozsudek Okresního soudu v Ústí nad Orlicí pro zmeškání, jímž byla žalovanému uložena povinnost zaplatit žalobci 60 006 Kč s příslušenstvím, a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení. Odvolací soud vycházel z toho, že žalovaný „v zákonné lhůtě“ nejen navrhl zrušení rozsudku (o němž rozhodl zamítavě soud prvního stupně), ale napadl jej i odvoláním; toto odvolání pak posoudil jako přípustné a důvodné, neboť dospěl k závěru, že rozsudek pro zmeškání byl v rozporu s ustanovením § 153b odst. 1 o. s. ř. vydán až při druhém jednání.

Proti tomuto usnesení podal žalobce dovolání, které odůvodnil tím, že odvolací soud „změnil“ rozsudek soudu prvního stupně, ačkoli byl již pravomocný; k jeho doručení došlo dne 1. 12. 1993, zatímco odvolání žalovaný podal až 17. 12. 1993. Důvodem dovolání je tudíž důvod podle ustanovení § 237 písm. d) o. s. ř.^{)}*

Nejvyšší soud zrušil usnesení odvolacího soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Vady řízení vyjmenované v ustanovení § 237 o. s. ř., jež zakládají přípustnost dovolání proti všem rozhodnutím odvolacího soudu (které podle § 242 odst. 1 o. s. ř. odvolací soud posuzuje z úřední povinnosti), se z obsahu spisu nepodávají a dovolatelem – s výjimkou vady podle ustanovení § 237 písm. d) o. s. ř. – nebyly namítány.

Ani z ustanovení § 237 písm. d) o. s. ř. však přípustnost dovolání v daném případě dovodit nelze. Případná právní moc rozhodnutí soudu prvního stupně totiž pro řízení odvolací překážku rozsouzené věci nepředstavuje. Odvolací řízení není vůči řízení před soudem prvního stupně novým řízením v téže věci (§ 159 odst. 3 o. s. ř.), jelikož je jeho zvláštním pokračováním; odvolací soud projednává (na základě opravného prostředku) tutéž věc nikoli znovu, ale ve vazbě na předchozí stadium řízení a podle zásad zakotvených v ustanovení § 201 násl. o. s. ř. Toto projednání není s předchozím stadiem obsahově srovnatelné také proto, že má povahu přezkumu a jeho rozsah není vymezen jen žalobou, ale i odvoláním (viz ustanovení § 206 a § 212 o. s. ř.). Ostatně zakládala-li by právní moc rozhodnutí soudu prvního stupně pro odvolací řízení v téže věci překážku rozsouzené věci, bylo by ustanovení § 218 odst. 1 písm. a) o. s. ř. nadbytečné, neboť by stačilo řízení o pozdě podaném odvolání (bez zvláštního ustanovení) zastavit.

Podle ustanovení § 238 odst. 1 o. s. ř. je dovolání přípustné proti rozsudku odvolacího soudu, jímž byl změněn rozsudek soudu prvního stupně ve věci samé, a podle ustanovení § 239 odst. 1 o. s. ř. je podobně dovolání přípustné také proti měnícímu usnesení. Pro určení, že rozhodnutí je měnící, však není významné to, jak je odvolací soud označil, či uvedl-li v odůvodnění, že postupoval podle ustanovení § 220 nebo § 219 o. s. ř. Podstatné je, jak ve vztahu k rozhodnutí soudu prvního stupně vymezil konkrétní právní vztah účastníků, popřípadě zda na základě odlišného posouzení rozhodných okolností stanovil odvolací soud práva a povinnosti účastníků (včetně práv a povinností vyplývajících z procesního předpisu) odlišně či nikoli.

V dané právní věci soud prvního stupně rozhodl rozsudkem pro zmeškání, protože pokládal za splněné podmínky pro jeho vydání, vyslovené v ustanovení § 153b odst. 1 o. s. ř. Naproti tomu odvolací soud tím, že pokládal odvolání proti tomuto rozsudku za přípustné a důvodné (srov. § 202 odst. 1 o. s. ř.), založil své rozhodnutí na závěru, že podmínky pro vydání rozsudku pro zmeškání naopak splněny nejsou. Tomu nemůže odpovídat – v kritické otázce uplatnitelnosti posuzované formy rozhodnutí – jiný závěr, než že rozhodnutí soudů obou stupňů jsou navzájem rozdílná (diformní); rozhodnutí odvolacího soudu, třebaže pojímané jako zrušující ve smyslu ustanovení § 221 o. s. ř., je tedy z obsahového hlediska rozhodnutím měnícím (na rozdíl od rozhodnutí soudu prvního stupně žalobci právo podle ustanovení § 153b o. s. ř. nepřiznává). Dovolání proti němu je proto podle ustanovení § 238 odst. 1 o. s. ř. přípustné, byť odvolací soud rozhodl usnesením.

Okolnost, že odvolací soud přezkoumal rozsudek soudu prvního stupně, ačkoli pro takový postup nebyly vytvořeny podmínky včas podaným odvoláním (které proto bez věcného projednání mělo být podle ustanovení § 218 odst. 1 písm. a) o. s. ř. odmítnuto), sice – jak bylo řečeno – nezakládá vadu řízení ve smyslu ustanovení § 237 písm. d) o. s. ř., svojí povahou však vadou řízení je. Je ovšem vadou jinou, než vyjmenovanou v ustanovení § 237 o. s. ř., a jelikož ve vztahu k ní platí, že nebýt jí, vyznělo by rozhodnutí odvolacího soudu jinak, je i vadou způsobitou přivodit nesprávnost rozhodnutí. Jde

tedy o vadu řízení ve smyslu ustanovení § 242 odst. 1 o. s. ř., prostřednictvím které lze nejen odůvodnit dovolání (§ 241 odst. 2 písm. b/ o. s. ř.), ale kterou dovolací soud posuzuje i z úřední povinnosti. Existence této vady má za následek, že dovolání je důvodné, případně že rozhodnutí, vydané v řízení, které touto vadou trpí, nemůže být posouzeno jako správné (§ 243b odst. 1 o. s. ř.).

Odvolací soud - bez bližšího odůvodnění - konstatoval, že žalovaný podal odvolání „v zákonné lhůtě“. Tento závěr však neobstojí, neboť není v souladu s obsahem spisu.

Odvoláním napadený rozsudek byl podle připojených doručenek doručen do vlastních rukou žalovaného dne 1. 12. 1993 a posledním dnem lhůty k odvolání byl 16. 12. 1993 (čtvrtek). Odvolání došlo poštou soudu prvního stupně dne 20. 12. 1993; jelikož podací razítko na obálce zásilky nebylo čitelné, opatřil soud - aniž se pokusil o zjištění z podacího lístku odesilatele (srov. rozhodnutí uveřejněné pod č. 34/1978 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek) - zprávu odesílající pošty M. 1, ze které vyplynulo, že doporučená zásilka shodného označení byla na poště podána až dne 17. 12. 1993 (další zde uvedené možnosti - 21. 1. 1994 a 17. 2. 1994 - byly pro posouzení dané věci nevýznamné). Dnem 17. 12. 1993 také žalovaný odvolání datoval. Uzavřít, že odvolání podal ve lhůtě určené v ustanovení § 204 odst. 1 o. s. ř. (do 16. 12. 1993), tedy za těchto okolností nebylo možné.

Jestliže odvolací soud však právě z takového závěru vycházel a odvolání proto věcně projednal, dospěl k rozhodnutí, jež (jak se podává z výše uvedeného) je postiženo vadou způsobilou přivodit jeho nesprávnost (§ 242 odst. 1, § 241 odst. 2 písm. b/ o. s. ř.).

Odvolání nebylo věcně projednatelné i z jiného důvodu. Žalovaný je sice označil jako odvolání, obsahově se však identifikuje s návrhem na zrušení rozsudku pro zmeškání ve smyslu ustanovení § 153b odst. 4 o. s. ř.; žalovaný totiž žádá o „přiznání omluvitelných důvodů“ neúčasti při jednání (proto, že jej stihla před odjezdem k jednání náhlá nevolnost). Tím, že tento vnitřní rozpor, případně obsahovou neúplnost odvolání (§ 205 odst. 1, § 43 odst. 1, 2 o. s. ř.), odvolací soud pominul, zatížil rozhodnutí o něm vadou, jež ze své povahy zakládá důsledky shodné s těmi, které byly již dovozeny.

Z uvedených důvodů Nejvyšší soud dovoláním napadené usnesení podle ustanovení § 243b odst. 1 o. s. ř. zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

*) ve znění účinném do 31. 12. 1995 (před novelizací občanského soudního řádu zákonem č. 238/1995 Sb.)